

pravil za objavo nekatere skupine virov. Pripravljaj je korpus vseh antičnih napisov, najdenih na Slovenskem. Kot eden od nosilcev projekta pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, ki naj bi zajel kritično izdajanje in komentiranje vseh antičnih virov za zgodovino slovenskih dežel in njihovega sosedstva, je pripravljaj zvezek, v katerem je nameraval objaviti in komentirati najstarejša poročila iz antike, ki osvetljujejo obdobje prehoda iz prazgodovinskega v zgodovinsko obdobje.²¹

Kot odličen strokovnjak je bil deležen mnogih priznanj doma in še več v tujini. Od domačih priznanj naj omenim nagrado Kidričevega sklada in dopisno članstvo v SAZU, največjega domačega priznanja, Kidričeve nagrade za leto 1988, pa zaradi pre-rane smrti ni dočakal. Šašel je bil gost številnih univerz in drugih raziskovalnih središč v raznih zahodnoevropskih državah in v Združenih državah. Kolikor sem imel priložnost spoznati, je v tujini užival nesporen ugled kot eden največjih strokovnjakov za antično dobo v deželah, ki jih je proučeval, ugled, ki je našel potrditev v tem, da je postal član ali častni član več uglednih znanstvenih društev in da so ga redno vabili na mednarodna znanstvena srečanja. Vzdrževal je osebne stike z nekaterimi največjimi zgodovinarji in arheologi za antiko iz polpretekle in sedanje dobe.

Jaroslava Šašla ni več med nami. Pot, ki jo je prehodil kot znanstvenik, je izredno zanimiva, rezultati njegovega dela so izjemno bogati. Za našo vedo je storil kot le malokdo. Vsekakor bi bilo za razvoj zgodovinske stroke prav, da bi njegove študije, napisane večinoma v tujih jezikih in objavljene v tujini, v obširnejšem izboru doživele objavo v slovenščini in s tem zanesljivo mesto v vsaki strokovni knjižnici. Širši izbor iz Šašlovih del, ki pokrivajo vsa obdobja antike in pri katerem bi do velikega sintetičnega prikaza manjkala samo še premostitev nekaterih vrzeli, bi postal tako temeljni priročnik za vsakogar, ki se zanima za antično preteklost naših dežel. Na ta način bi se zasluženo oddolžili njegovemu spominu.

Rajko Bratož

TOUSSAINT HOČEVAR

(25. 6. 1927 — 21. 4. 1987)

Zadnje dni aprila lanskega leta nas je pretresla vest, da smo izgubili enega najvidnejših raziskovalcev naše gospodarske preteklosti, prof. dr. Toussainta Hočevarja. Tako smo po smrti njegovega prijatelja Jožeta Šorna naenkrat ostali brez dveh ključnih oseb, brez vrhov, brez svetilnikov, ki bi mlajšim tako v vsebinskem, zlasti pa metodološkem pogledu kazala smeri in načine nadaljnjega dela.

Pokojni profesor Hočevar se je rodil v Ljubljani, otroštvo in prva šolska leta pa je preživel na Vrhniki, kjer je imel oče, župan in poslanec, lekarno. V letih 1937—1941 je obiskoval dominikansko klasično gimnazijo v Bolu na Braču. Maturiral je aprila 1945 v Ljubljani. Naslednje leto se je vpisal na ekonomsko fakulteto v Ljubljani, že po prvem semestru pa je odšel v Avstrijo, kjer je študije nadaljeval v Innsbrucku. Tam je diplomiral in 1951 tudi doktoriral. Še istega leta se je preselil v Ameriko, kjer se je zaposlil kot uradnik v neki čikaški firmi. 1957 je postal docent na Northern State College v Aberdeenu v Južni Dakoti, 1959 je postal izredni profesor in naslednje leto prešel na Keuka College v Keuka Park v državi New York. Tam je ostal šest let. Nato je dve leti predaval na Florida State University v Tallahassee. Od tod je prešel na univerzo v New Orleansu, kjer je 1970 postal redni profesor. Tu je po kratki, vendar hudi boleznì sklenil svojo življenjsko pot. Svoj prerani mir uživa na pokopališču v Santa Rosa Beachu na Floridi.

Toussaint Hočevar je večino svojega življenja preživel izven Slovenije. Kljub temu je ostal neverjetno zvest deželi in narodu, ki mu je nad vse predano služil. V nasprotju s tistimi, ki čutijo pripadnost manjštevilmu narodu kot breme, je Hočevar to pripadnost izbral kot korist. Te svoje nazore, izkušnje in znanstvene izsledke je znanstveno dokazal z oblikovanjem teoretskih modelov o ekonomiki jezikov.

Pokojni profesor pri svojih zgodovinskih raziskavah ni nikoli skrival, da je ekonomist. Ravno to mu je dajalo tudi določeno prednost, saj je način njegovega razmišljanja nekoliko drugačen, kot smo ga sicer vajeni. Za ilustracijo naj navedemo le en primer. Kot je znano, je bila Kranjska hranilnica zelo pomemben finančni zavod, ki

²¹ Prim. Letopis Slovenske Akademije znanosti in umetnosti 36, 1985 (Ljubljana 1986), 71. — Bibliografski podatki, navedeni v 20 opombah, se zdalec ne prinašajo kompletne bibliografije Jaroslava Šašla (to najdemo v tekočih letnikih Letopisa Slovenske akademije znanosti in umetnosti). Podatki so urejeni po obdobjih in glavnih področjih Šašlovega raziskovanja in naj služijo predvsem kot orientacija v njegovih zgodovinskih raziskavah.

pa je po ločitvi Kranjcev na Slovence in Nemce ostala v nemških rokah. To je sicer ni oviralo pri zbiranju denarja, ampak pri plasmaju, saj jo je to motilo pri dajanju hipotekarnih posojil Slovincem in je denar v veliki meri investirala v tuje vrednostne papirje in s tem dražila kredit ter siromašila deželo. Ravno ta ekonomska logika pa je sprožila ustanavljanje slovenskih denarnih zavodov, kar je pripomoglo tudi k splošnemu uveljavljanju in utrjevanju položaja slovenskega jezika. Hočevar je zapisal: »Raziskovanje slovenskega gospodarskega in družbenega razvoja me je pripeljalo h graditvi splošnih modelov o ekonomiki komunikacijskih sistemov.« Nekaj njegovih rezultatov na tem področju je objavljenih tudi v njegovi edini slovenski knjigi (1972). Ker je tovrstne kot tudi druge raziskave, zlasti o našem bančništvu in siceršnjem gospodarskem razvoju, vedno vključeval v širši mednarodni prostor, je začel naglo naraščati njegov mednarodni ugled. Zato je bil v letih 1977—1980 član izvršilnega odbora American Association for Southeast European Studies.

Posebno pozornost je posvečal Hočevar ekonomskemu položaju Slovencev, tako v Jugoslaviji kot v Avstriji in Italiji. Ob tem moramo obžalovati, da ni kot ekonomist in zgodovinar skušal ugotoviti, kakšne so ekonomske posledice razkosa slovenskega naroda, kaj je to pomenilo za prosperiteto Slovencev v stari Jugoslaviji.

Slovenski zgodovinarji bomo Toussaintu Hočevarju za vselej hvaležni tudi za seznanjanje tujine z našimi monografijami. Starejše je zbral v bibliografijo (1978), nove knjige pa je tekoče recenziral.

Ogromno so s profesorjevo smrtjo izgubili tudi naši izseljenci. V mislih imamo zlasti njegove zasluge pri ustanovitvi mednarodnega združenja Society for Slovene Studies, ki mu je bil v letih 1973—1982 tudi tajnik in blagajnik, in založbo Prometej, s pomočjo katere je želel seznaniti ameriško javnost z našo literaturo, ter sodelovanje v raznih izseljenskih časopisih in društvi.

Toussaint Hočevar je kot gostujoči profesor predaval v Ljubljani, Münchnu, Celovcu in drugod, Francija ga je odlikovala z redom Palmes académiques, kljub mednarodnemu ugledu pa je bil zelo skromen človek. Tistim, ki smo imeli srečo, da smo ga spoznali, bo za vedno ostala v spominu njegova zagretost za slovenstvo in za stroko, za znanstveno resnico. Slovenski zgodovinarji ga nismo znali najbolje vključiti v naše delo, premalo smo upoštevali njegovo znanje in izkušnje. Ker nekaterih napak ni mogoče popraviti, lahko pa se njihov učinek zmanjša, bi bilo prav, da navdušimo kako slovensko založbo, da bi izdala njegove zbrane spise v slovenskem jeziku. Šele takrat nam bo vsem jasno, kaj smo Slovenci s smrtjo Toussainta Hočevarja izgubili.

Glavna dela (knjige in članki)

Slovenia's Role in Yugoslav Economy (Columbus, Ohio: The Slovene Research Center, 1964), 62 str.

Mednarodne finance (Ljubljana: Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani, 1965), 79 str.

The Structure of the Slovenian Economy, 1848—1963 (New York: Studia Slovenica, 1965), 277 str.

Geographical Distribution, Age Structure, and Comparative Language Maintenance of Persons of Slovene Language in the United States (New York: Society for Slovene Studies, Documentation Series), 21 str.

Interregional Economic Integration: The Yugoslav Case: John P. Hardt and Carl H. McMillan, **Planned Economies: Confronting the Challenges of the 1980's** (New York: MacMillan Press, 1977).

Economic History of Slovenia, 1828—1918: A Bibliography with Subject Index (New York: Society for Slovene Studies, 1978. Documentation Series, 4), 49 str.

Slovenski družbeni razvoj: Izbrane razprave (New Orleans. Založba Prometej, 1979), 191 str.

The Slovene and Croat Minorities in Italy and Austria, 1945—1980: Stephan M. Horak, ed., **Eastern European National Minorities: 1919—1980** (Littleton, Colorado: Libraries Unlimited, Inc., 1985), 258—273.

(with the assistance of David Crowe). **National Minorities in Yugoslavia: 1919—1980: Linguistic Minorities from an Economic Perspective**: Stephan M. Horak, ed., **Eastern European National Minorities: 1919—1980** (Littleton, Colorado: Libraries Unlimited, Inc., 1985), 216—257. Sodelavec David Crowe.

Methoden der Lohnbestimmung in den USA: Lohnpolitik und Lohntechnik heute (Berlin: Duncker & Humblot, 1962), 281—298.

Sodobni problemi plačilnobilančne izravnave, Naše gospodarstvo, 11/2 (1965), 37—40.

Slovenski protestanti v kolonialni Georgiji, Časopis za zgodovino in narodopisje, 4 (1968), 145—152.

The Portoroz Conference of 1921: A Plea for Liberalization of Trade in the Darnubian Area: **Florida State University Slavic Papers**, 1 (1969), 19–34.

Yugoslav Regional Development and Income Growth: **Association for Comparative Economics Newsletter** (Spring 1970), 1–15. Soavtor Warren Mazek.

Economics of Preferential Border Zones: The Austro-Italian Case: **The Southern Economic Journal**, 37/2 (October 1970), 151–156.

Plačilnobilančna izravnava, **Ekonomska revija**, 21/1–2 (1970), 79–85.

Mednarodna mobilnost človeškega kapitala v tradicionalnem in razvijajočem se gospodarstvu: Slovenski primer. Mobilità internazionale del capitale umano in economie tradizionali ed economie in sviluppo: Il caso della Slovenia, **Most** (Trst), 31–32 (1971), 2–7.

Reducing Regional Income Differentials with Capital Transfers in the Self-Managed Economy: Yugoslavia, 1947–1965: **Review of Regional Studies**, 3/2 (1973). Soavtor Warren Mazek.

Ekonomskopolitični aspekti diferencirane zaposlitvene strukture Slovencev in Italijanov v Trstu, **Ekonomska revija**, 25/4 (1974), 374–378. Soavtor Aleš Lokar.

Equilibria in Linguistic Minority Markets, **Kyklos**, 28/2 (1975), 337–357.

Monetary Theory in J. F. Kryger's Second Ljubljana Essay (1779), **Economy and History**, 18/1 (1975), 34–40.

Economic Determinants in the Development of the Slovene National System, **Papers in Slovene Studies** 1975, 27–78.

Ceški vpliv pri snovanju slovenskih podpornih jednot v ZDA, **Časopis za zgodovino in narodopisje**, 13/1–2 (1977), 234–240.

Slovene Geographical Names in the United States, **Society for Slovene Studies Newsletter**, no. 9 (1977), 2–3.

La zona industriale interstatale: Aspetti teoretici e applicativi: **Atti del Simposio sui problemi socio-economici e ambientali degli Sloveni in Italia**, 1. Trst: SLORI, 1978, 146–160.

Typologie sur l'emploi des langues dans l'entreprise privée: **Linguistic Minorities and Interventions: Towards a Typology**, Proceedings of the Symposium on Linguistic Minorities held at Laval University, Quebec, from April 15 to April 18, 1977 (Quebec: Les Presses de l'Université Laval, 1978), 282–291.

The Economic History of Slovenia, 1828–1918: A Survey of the Literature, **Journal of European Economic History**, VIII (Spring 1979), 217–232.

Geografska razporeditev, starostna struktura in relativna osveščenost oseb slovenskega jezika v ZDA, **Zgodovinski časopis**, 34/1–2 (1980), 215–225.

Private Sector in the Economy of the Socialist Republic of Slovenia. The Cooperative Movement in Slovenia: Aloysius Balawyder, ed. **Cooperative Movements in Eastern Europe** (London: The Macmillan Press Ltd., 1982), 149–152.

Les variables économiques dans le développement de la terminologie française de la gestion, **Enseignement et Gestion**, July, 1980, 25–28.

Terminske valutne transakcije, **Bančni vestnik**, 30/1–2 (1981), 25–26.

Economic Costs of Linguistically Alternative Communication Systems: The Case of Uzbekistan, **Nationalities Papers**, 10/1 (Spring 1982), 55–64.

Les aspects économiques de la dynamique fonctionnelle des langues, **Language Problems and Language Planning**, 7/2 (Summer 1983), 135–147.

Comment at the Symposium 'The Slovenes of Northeastern Italy', **Nationalities Papers**, 11/2 (Fall 1983), 186–188.

Začetki slovenskega poslovnega bančništva, 1900–1912, **Bančni vestnik**, XXXII (1983), 335–343.

Slovensko poslovno bančništvo, 1913–1941, **Bančni vestnik**, XXXIII (1984), 230–234, 267–272.

Linguistic Minorities of Yugoslavia and Adjacent Areas During the Interwar Period: An Economic Perspective, **Nationalities Papers**, 12/2 (Fall 1984), 209–221.

Slovensko poslovno bančništvo kot inovacijski dejavnik, **Zgodovinski časopis**, 38/3 (1984), 170–192.

Financial Intermediation in a Multilingual States: The Case of Slovene Corporate Banking in Austria, 1900–1912, **Slovene Studies**, 8/1 (1986), 45–56.

Interregional Economic Integration: The Yugoslav Case: J. P. Hardt and C. H. McMillan, eds. **Planned Economies: Confronting the Challenges of the 1980s** (Cambridge University Press, 1987).

Stane Granda